

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 61.

Sobota 26. julija 1930.

Leto V.

Morala agrarnih blokov.

Vzroki in nameni gibanja.

Agrarno ali poljedelsko vprašanje je v človeški družbi gotovo eden najvažnejših problemov, ker je prav poljedelstvo bistveno zvezano z življenjem in razvojem človeške družbe. O tem ni dvoma. Zgodovina nam govori pogostoma o poljedelskih ali kmetijskih gibanjih, ki jih nazivljamo »kmetijski punti«. Zgodovina ta gibanja imenuje tako, ker so jo pisali zgodovinarji onih slojev, od katerih so ubožni in tlačeni kmetje zahtevali svoje pravice. Kmet je v vseh teh gibanjih govoril o pravičnem boju za svoje pravice; plemstvo, fevdalci, hierarhija in razni graščaki so pa imenovali gibanje kmetov v vseh dobah punt in revolucijo, ker so si lastili nad kmetom, to je podložnikom, ravno tako pravico kakor nad konjem, govedom, drobnico ali oslom in sploh nad vsem, kar je bilo v njih oblasti. Svoje podanike so smeli moriti, ne da bi jih kdo klical na odgovornost.

In danes se zopet pojavlja gibanje, ki mu pravijo »agrarna politika«. Po nekaterih državah (Avstrija, Jugoslavija, Poljska, Rumunija, Bolgarija in celo Madžarska) govorijo visoki političarji o agrarnih blokih držav, češ, da se vlade premalo ozirajo na potrebe agrarizma, kar tudi odgovarja dejstvu.

Vsako večje gibanje pa ima svoje vzroke. Srednjeveški punti so bili utemeljeni, ker je bil kmet podanik, suženj. Izkoriščal ga je fevdalci zem materialno in duhovno, tako, da je propadal in živel v bedi. Zatiiranje ga je prisililo k odporu. Odpor je bil torej moralno utemeljen in nujen, ker ni mogel več prenašati težkih bremen; odpor je bil seveda naperjen proti krivcem, proti izkoriščevalcem. V rimskih, grških in srednjeveških uporih so se kmeti zaradi bede borili za boljšo existenco s svojim zatiralci.

Prav podoben vzrok ima v bistvu tudi današnje agrarno gibanje. Povojne razdrapanje gospodarske razmere tepo kmeta ravno tako kakor delavca. Njegovo gospodarstvo propada, delo se mu ne izplača in socialno se srednji in mali kmet poglablja v neznosne razmere tako naglo, da ni čudno, če se zbujajo med kmetijskimi sloji nezadovoljnost in odpor proti poslabšanju socialnih razmer.

To nezadovoljnost med kmetijskimi sloji porablja politiki demagogi, ki govorijo o varstvu in pospeševanju kmetijstva ter hujskajo proti socializmu in »komunistom«, kakor da bi bili ti krivi slabega kmetijskega gospodarstva in socialnega položaja. Le poglejmo v Avstrijo, na Poljsko, v Litvo, v Estonko in celo v Nemčijo. Povsod vidimo, da politiki organizirajo agrarce proti delavskim zahtevam. Delavstvu se gode politične in socialne krivice in kmetijskemu prebivalstvu tudi. Obe plasti prebivalstva čutita in prenašata krivice in za oba izhajajo krivice od ene in iste strani; vendar pa vidimo, da politični demagogi v zgoraj navedenih državah usmerjajo nujno kmetijsko gibanje proti delavstvu. Izboljšanje socialnih razmer je potrebno delavstvu kakor kmetijskemu prebivalstvu. Obe gibanji imata enak namen. Ali kljub temu hujskajo politični demagogi v agrarnem gibanju proti delavskemu gibanju, namesto proti pravim političnim in gospodarskim krivcem.

Redukcija rudarjev v Zagorju.

Omejitev obratovanja.

S 15. julijem je Trboveljska pre-mogokopna družba odpovedala službo 120 rudarjem, ki bodo s 1. avgustom že vsi na cesti. Ta svoj postopek opravičuje družba s tem, da nima naročil in da bo vsled tega uvedla dvotretjinsko obratovanje.

Res je, da so pri tej redukciji v glavnem prizadeti tisti, ko so gospodarsko jačji, razen nekaj izjem, katere se je pa že ali se pa bo skušalo spraviti nazaj v delo. Pri redukciji pa ne gre samo za to, kdo

se more tudi izven rudnika preživljati, temveč je treba upoštevati, da imajo po ogromni množini vsi ti ljudje od 6 do 27 službenih let, ki bodo po sedaj veljavnem pravilniku izgubili vse pravice do pokojnine po preteku 6 mesecev. S tem, če se to ne bo popravilo, se bo tem ljudem zgodila največja krivica. Zato zahtevamo takojšnje uveljavljenje novega pravilnika, po katerem bo mogoče tem ljudem obdržati svoje pravice.

Nemški kancler pripravlja volilni blok.

Sprava med meščani. — Boj proti socialni demokraciji.

Brüningova vlada hoče voditi aktivno volilni boj. To je že povedala s svojim volilnim oklicem. Za oklicem je prišel gospod Wirth, ki je v svojem govoru potom radia naznanil svetu, da se napravi koalicijska trih strank, ki bodo napravile med seboj mirovno pogodbo, po kateri ne bi smele druga drugo napadati. Ta slavni blok naj bi obsegal poleg Brüningovega centra na desni krščansko-socialno kmetiško in ljudsko stranko, ljudske konservativce, pristaše Westarpa in Schieleja. Na drugi strani so bili pa že na zadnji seji edini konservativci in liberalci ter centrum. Tem vsem se pridružijo interesi gospodarske organizacije.

Kancler Brüning ima torej velike nade, da se mu posreči že pred volitvijo ustvariti meščanski blok, ki bo tvoril v novem parlamentu

dovolj trdno fronto proti socialnim demokratom. Kancler potrebuje ta blok, da s tem blokom moralno opraviči dejanja najbolj reakcionarne vlade, odkar je bila v Nemčiji revolucija.

Važno bi bilo še vedeti, če bo ta blok imel tudi skupno blagajno, iz katere bodo pitali strankarske parasite. Ali bo ta »miroljubni« blok podprla s milijoni nemška težka industrija?

Tega ne vemo. To bodo opravili za zaprtimi vrati.

Volilni boj v Nemčiji bo torej gigantski, zavraten; prepričani smo pa kljub temu, da se špekulacija »miroljubnega« reakcionarnega bloka ne bo obnesla. Preveč očiten je namen in delavstvo je na borbo pripravljeno.

»Blok« je pa puhel.

Kongres strokovne Internationale v Stockholmu.

Kongres je obravnaval važna socialno-politična vprašanja.

Pred štirinajstimi dnevi se je vršil v Stockholmu, glavnem mestu Švedije, peti redni kongres »Mednarodne strokovne zveze«, ki je imela doslej svoj sedež v Amsterdamu.

Na kongresu je bilo zastopanih 14 milijonov strokovno organiziranih članov iz vseh držav sveta. Poročilo o delovanju odbora je podal tajnik Sassenbach.

Razpravljalo se je na kongresu o delavskem gibanju v gospodarsko zaostalih deželah, dalje o borbi proti vojni nevarnosti ter končno glavno o novem vprašanju, ki se doslej na kongresih ni obravnavalo, kak-

šen mednarodni gospodarski program naj izvaja svetovni pokret ob današnjem zapletenem razvoju.

To vprašanje je važno zlasti zaradi tega, ker so vsa druga vprašanja: mezdna, delovnega časa, socialne politike itd., v najtesnejši zvezi z gospodarskim razvojem in različnimi razmerami po posameznih deželah in kontinentih.

K vsem točkam dnevnega reda so bile sprejete obširne resolucije, o katerih bomo še poročali.

Ta kongres je z ozirom na svoje sklepe prav posebnega pomena za delavsko svetovno, strokovno in politično gibanje.

Velikanski potresi v Južni Italiji.

Mesta porušena. Preko 2000 mrtvih

V Južni Italiji so imeli jako hud potres. Nekatera mesta so popolnoma porušena. Tako mesta Akvilonija, Lacedonija, Bissaca, Avelino, Ariano itd. Potresno ozemlje je oko-

lica Neapolja. Mrtvih oseb utegne biti do 2500, ranjenih pa okoli 3000. Ognjišče potresa je severno od ugaslega ognjenika Vultero, ki je visok 1330 m.

Agrarni problem je sporeden problem s delavskimi problemi. Obe borbi stremita za odpravo krivic, za enakopravnost. Zato bi se te dve gibanji morali v zdravem razvoju med seboj izpopolnjevati in sporedno delovati.

Seveda ima v agrarnih gibanjih precej besede vedno močnejši agrarni kapitalizem, trabant industrijskega kapitalizma, ki je prevzel vlogo srednjeveških fevdalcev. Tu pa ne more imeti drugačnega

interesa kakor da zadavi vsak boj za pravice, ki bi mu bil v škodo.

Ni dvoma, da se bo ob tem gibanju agrarni kapitalizem vsaj deloma bolj organiziral, kar pomeni razvojno fazo kapitalistične družbe.

Mali kmetje, kmetijski delavci pa od takega gibanja ne morejo imeti koristi, tem manj, če bi se postavili v fronto proti delavstvu, ki se enako bojuje za svoje socialne in politične pravice.

Vsem ameriškim izletnikom SNPJ!

Vse izletnike opozarjamo, da se vrši v nedeljo 27. tm. ameriški dan, ki se začne popoldne ob 2. uri v hotelu Tivoli z družabno zabavo. Igra godba na pihala delavskega železničarskega društva »Zaria«, ples itd. Zabava se konča ob 12.

Izletniki, ki bodo prihajali z dopoldanskimi vlaki v Ljubljano, naj se oglasijo na peronu pri izletnem uradu (znak: zastavica SNPJ!), kjer jim bodo nakazana stanovanja, v kolikor ne bodo šli v hotele. Potem jih bodo vodniki, ljubljanski prijatelji, spremili do prenočišč, kjer odlože svojo prtljago, nakar si lahko ogledajo mesto, ki jim ga bodo vodniki na željo razkazali. Popoldne naj se vsi udeležijo zabave. V hotelu Tivoli bo tudi delovala pisarna Izletnega urada, kjer bodo dobili vse informacije. Izletni urad bo šel v vsem svojim izletnikom na roko.

Ob 8. uri zvečer je istotam banket, ki se ga poleg povablencev lahko udeleži vsak, ki plača 1 dolar (56 Din).

V Ljubljani prenočimo, nakar se naslednjega dne, to je v ponedeljek ob 7. uri 27 minut odpeljemo z glavnega kolodvora na izlet po Jugoslaviji. Spored izleta je bil že ponovno objavljen.

Udeležite se vsi ameriškega dne ter izleta po Jugoslaviji, da spoznamo naše kraje. Priložnost je lepa. Zato pričakujemo polnoštevilne udeležbe!

Na svidenje!

Izletni urad SNPJ, Ljubljana.

Italijanski socialistični kongres v Parizu.

Za enotnost stranke — boj fašizmu.

V Parizu se je vršil kongres italijanskih socialistov, ki so že od leta 1922 razcepljeni na dve struji. Na tem kongresu pod predsedstvom Turatija so se zedinili ter izjavljajo, da italijanski socialisti nimajo pravice, se cepiti in pripraviti tedaj, ko zmaguje fašizem. Glavna naloga nove zedinjene stranke je, da napove fašizmu najostrejšo borbo, tudi s pomočjo ustaje zatiranega naroda.

Nerazpokoženje proti fašizmu se pojavlja tudi že v notranjosti države. Fašistično vojno hujskanje in gospodarsko propadanje naroda je že popolnoma otopeno za fašistične krilatice.

Z medparlamentarne konference v Londonu

Kriza parlamentarizma.

Na londonski konferenci so razpravljali tudi o parlamentarizmu. Govorili so k temu vprašanju tudi socialisti Renaudel in Löbe.

Renaudel je imel ovor v obrambo demokracije in parlamentarne sistema, ker dajeta največ jamstva za mir. Za neodvisnost parlamenta je pa potrebna neodvisnost časopisja. Italijanskim delegatom je rekel, da parlament, kakršen je v Italiji, ki zatire vsakršno opozicijo, nima s parlamentarizmom nikakršnega opravka. Zakaj svoboda opozicije je prvi predpogoj demokracije.

Londonski sporazum in Zedinjene države. Dne 21. t. m. je senat Zedinjenih držav odobril z 58 glasovi (proti 4) londonski dogovor glede pomorske razorožitve. Pogodbo je podpisal že tudi predsednik Hoover.

Pan-evropa in Jugoslavija.

Glede Briandovega načrta o Pan-evropi je izročil naš poslanik v Parizu francoski vladi odgovor, ki bo za poznejši razvoj Jugoslavije važen dokument, zlasti z ozirom na to, kako se bo izvajal.

Spomenica Jugoslavije, oziroma nje vlade, se glasi:

Vlada kraljevine Jugoslavije je srečna, da more izraziti priznanje inicijativi ministrstva zunanjih zadev francoske republike za organizacijo evropske federalne unije. Kraljevska vlada smatra, da predhodna dela za formacijo, že sama po sebi dovolj važna, zaslužijo, da se jim posveti dolžna pažnja ne glede na bližnjo ali daljno možnost ustvaritve unije. Ta predhodna dela bodo brez dvoma služila pripravljanju duhov in bodo pripomogla k ustvaritvi nove atmosfere. Predstavljajo pokret, da se na novem, razširjenem temelju poišče rešitev onih problemov, ki jih imajo evropski narodi, in da se uporabijo pota in metode, različna od onih, ki so jih v prošlosti zahtevale rešitve takih problemov.

Kraljevska vlada je uverjena, da bo s svojim blagodejnim in miroljubnim vplivom veliko pripomogla k pomiritvi duhov in zblizanju narodov. V tem duhu in v tem proučevanju Briandovega memoranda ima kraljevska vlada čast, da na povabilo, ki ji je bilo dostavljeno, formulira tele opazke:

1. Kraljevska vlada pristaja na to, da se iniciativa, ki jo vsebuje spomenica francoske vlade, kakor tudi mišljenje posameznih vlad povodom tega memoranda prouči na konferenci, ki bo v Ženevi za dobe zasedanja Društva narodov, in ki se je udeležijo zastopniki onih držav, ki so bile zastopane na sestanku dne 9. septembra 1929, in da naj v skladu s takrat sprejetimi sklepi skrbi za sklicanje te konference zastopnik francoske vlade, ki naj pripravi poročilo o izvršitvi te ankete.

2. Kraljevska vlada je pripravljena sprejeti vsako formulo, ki jasno označuje osnovni smoter tega društva angažiranih vlad-podpisnic, da v periodi in na izrednih sestankih redno stopajo v kontakt zaradi skupnega proučevanja vseh vprašanj, ki bi mogla zanimati v prvi vrsti zajednico evropskih narodov. Kakor se mora naravno govoriti samo o regionalni asocijaciji pod okriljem in avspiciji Društva narodov, predlagana nova asocijacija ne more obsegati drugih držav, kakor samo države, ki so članice Društva narodov.

Ker gre pri več teh točkah, kakor n. pr. ureditev in izboljšanje mednarodnega evropskega prometa, koordinacija del evropskih rečnih komisij, železniški dogovori, služba evropske pošte, telefona in brzjava in mno-

ga druga slična vpašanja, ki niso našeta v memorandu, kakor tudi gradnja mednarodnih potov, cirkulacija avtomobilov, letalski promet, izgradnja evropske mreže prekopov itd. itd. — za čisto regionalna vprašanja, ki predstavljajo jako velik interes za evropske države, a jako majhen, pogosto prav nikakršen, za ostale države izven Evrope, je jasno, da vsega tega zelo obsežnega dela ni moči npriliti Društvu narodov in njegovim organizacijam.

Društvo narodov mora po definiciji voditi račun o onem, kar predstavlja posredni in neposredni obči interes za vse stanove družbe, mora dajati inicijativo za ustvarjanje in nadziranje funkcioniranja regionalnih organizacij, ne more se pa zahtevati, da bi nadomeščalo te organizacije, še manj pa seveda, da bi stopalo na mesto posameznih vlad in opravljalo njihove posle.

Balkanska konferenca

Izjava bivšega grškega ministrskega predsednika.

Bivši grški ministrski predsednik Papanastasiu je izjavil v Parizu listu »Petit Journal«, ko je šel na londonsko mednarodno parlamentarno konferenco, da se bodo balkanske konference, ki prične 5. oktobra v Atenah udeležile Grčija, Bolgarija, Rumunija, Turčija, Jugoslavija in Albanija. Vsaka država pošlje trideset delegatov. Razpravljali bodo na konferenci o načelih balkanske zveze, o pravih za sklicavanje stalnih periodičnih balkanskih konferenc, o gospodarskem zblizanju, o ustanovitvi balkanske banke, o balkanski pogodbi in o skupni trgovini. — Morda je to znak za pomirjenje.

3. Kraljevska vlada soglašala s potrebo ustvaritve organov, označenih v drugem členu memoranda. Toda v kolikor bi ustvarjanje takega kompletnega mehanizma naletelo na pomisleke predstavnikov posameznih držav na prihodnjih sestankih v Ženevi, misli kraljevska vlada, da bi bil velik uspeh, če se za začetek zagotovijo periodični sestanki in konference ter funkcioniranje sekretarijata za potrebne študije in konference.

4. Ta sekretariat je po mišljenju vlade zelo potreben in bi mu po vsem tem bila prva naloga omogočenje študija metod, kako bi se čimprej dossegla organizacija Evrope za vprašanja, navedena v točki 4 memoranda. Potreba organa za koordinacijo evropske kooperacije za večino tu naštetih vprašanj brez dvoma že danes obstoji in neodvisno od ideje kakšnega režima evropske federalne unije.

Volitve v Kanadi in Severni Ameriki.

V angleškem dominijonu v Kanadi so bili dne 22. t. m. proglašeni kandidati za volitev v kanadski parlament. Postavljenih je 545 kandidatov in sicer 10 žensk, 222 liberalcev, 231 konservativcev, 33 neodvisnih, 11 laburistov in 9 komunistov ter več manjših skupin. V Kanadi, ki je kmetijska dežela, nastopa delavska stranka z majhnim številom kandidatov.

Uporno gibanje v Egiptu.

Egiptovski podkralj je odstavil nacionalistično vlado, ki ima v parlamentu večino. Nacionalisti prirejajo demonstracije in groze z nasilno zasedbo parlamenta. Vlada je ojačila straže pri vseh javnih ustanovah.

Doma in po svetu.

Banski svetniki dravske banovine so prejeli minule dni svetniške dekrete.

Zavarovanje obrtnikov. Beograjska zbornica pripravlja konferenco vseh obrtnih organizacij v državi, na kateri naj bi se sklepalo o zavarovanju obrtnikov. Konferenca se bo vršila 1. avgusta t. l.

Mednarodni zbor socialistične mladine se je vršil preteklo nedeljo v Koppenhagenu. Zastopani so bili poleg domačinov Nemci, Švedi, Norvežani, Finci, Čehoslovaki, Avstrijci, Leti, Holandci, Belgijci, Poljaki in Angleži. Glavni dan zbora je bil v nedeljo, dne 23. t. m., ko se je vršil skozi rdeči Koppenhagen (ki ima enako kakor Dunaj, dvetretjinsko socialistično večino v mestnem svetu), impozanten manifestacijski obhod so-

cialistične mladine s 10.000 omladincev in nepreglednimi vrstami odraslih delavcev. Med drugim je bila na kongresu sprejeta protestna resolucija proti preganjanju socialistične mladine.

Statut za Pan-evropo izdelan. Mednarodna pravna komisija je v Parizu izdelala statut za Pan-evropo. Statut ima 25 členov. Med drugimi so bili v komisiji Alvarez (Španec), Politis (Grk), Spalajković (naš pariški poslanik) in bivši predsednik francoske republike Millerand.

Protihabsburška liga na Madžarskem. Dr. Szasz snuje na Madžarskem protihabsburško ligo. Oton, je rekel, ni zmogel, da bi pridobil le eno vas Madžarski. Restavracijska politika na Madžarskem je politika magnatov, višjega duhovništva in židov. Lepa pobratimija, ki hoče nekega drugega kralja.

Sestdesetletnik IGNACIJ MIHEVC.

Danes priobčujemo sliko našega pripovednika jubilanta Ignacija Mihevc, ki smo jo prejeli po ovinkih. Nekoliko kasno je, kar pa nič ne moti, ker je Mihevc dobro znan med našim delavstvom.

Ob tej priliki mu ponovno čestitamo k jubileju in želimo, da ostane še dolgo let naš sotrudnik.

Majorju Pabstu se toži po Avstriji. Dunajska zvezna vlada je sprejela od Pabsta, ki je sedaj v Benetkah, prošnjo, da bi se smel zopet vrniti v Avstrijo. Ker so vsi funkcionarji, ki imajo v tem vprašanju odločati, sedaj na dopustih, ne bo v doglednem času prišla ta prošnja na dnevni red. Po drugih vesteh se namerava Pabst baje naseliti v Münchenu.

Steidle proti Slovincem. Vrhovni vojskovodja avstrijskega fašizma, Steidle, si je za spremembo enkrat privoščil koroške Slovence. Najbrž vidi tudi v teh oviro za po-fašistenje Avstrije, ali pa je prevzel kakšno nalogo od svojega mojstra onstran Alp. Dr. Steidle pa jo je dosedaj dobil še vedno po zobeh, ko je preširoko zinil in tudi tokrat ga je koroška deželna vlada temeljito zavrnila z izjavo, da smatra za svojo najvažnejšo dolžnost, paziti na to, da bosta eba dela koroškega prebivalstva živila mirno ter v bratski slogi drug poleg drugega. Zaradi tega je treba slične izjave najglobljeje obžalovati in najstrožje zavračati. — Prve izjave o potrebi mirnega sožitja med Nemci

Izredno nizke cene! Največja zaloga plošč! Popravila vseh instrumentov!

Toornica glasbil

MEINEL & HEROLD

Prodajalna: Trg Svobode

Maribor.

Tone Maček:

11

Ženin iz Amerike.

Kjer je mesta za štiri milijone ljudi, bi se tudi za naju močnejše našel prostorček. Medpotoma sva izstopila v Jolietu, ker sva slišala, da je tam zelo veliko Slovincem. In res jih je dosti: delavcev, obrtnikov in trgovcev. Izgleda tudi, da so zelo pobožni. Največja cerkev v mestu je slovenska in slovenskih je menda tudi največ gostiln. Iskala sva tudi delo, pa ni bilo nič. Vpraševali so naju, če sva pri kakih bratovščini. Na to pa dosedaj še nisva imela časa misliti. Tudi prilike nisva imela. Zadostovala nama je najina medsebojna bratovščina trpljenja. Tu sva naletela tudi na nekega rojaka iz Griž. Ima zalogo piva, ki ga razvaža po mestu. Ponudil mi je, naj bi ostal pri njem, dokler ne najdem kaj poštenega, za hrano naj bi mu pomagal pri delu. Ker sva pa zvedela, da se ravno več rojakov pripravlja na odhod v Milwaukee, kjer je neka nova kemična tovarna sprejemala delavce, sva se zahvalila za ponudbo in odšla z njimi. V Milwaukee sva zopet imela smolo. Komaj sva se malo navadila novemu poslu in si uredila stanovanje v zasilni baraki, se je pripetila v tovarni strahovita eksplozija: rezervar, napolnjen s plinom, se je razpočil s tako silo, da je do tal porušilo glavno tovarniško poslopje. Še sreča, da se to ni zgodilo čez dan, ko smo bili vsi na delu v tovarni, ampak pozno zvečer. Vendar je bilo šest delavcev ubitih, več pa ranjenih. Seveda smo tudi vsi ostali zgubili delo, dokler se tovarna zopet neopopravi in ne uredi. Tako dolgo pa midva nisva mogla čakati, če nisva hotela zapraviti vseh prihrankov.

Sploh se v ameriških tovarnah dogaja čudno veliko nesreč. V večjih podjetjih skoro ne mine dneva, da bi koga ne ubilo ali po-habilo. Za pazljivost in varnostne naprave se tu ne brigajo dosti. Geslo je: delo, delo, nevzdržno z delom naprej, saj so delovne moči tako poceni. Saj en delavec veliko manj stane kakor pa mreža pred gonilnim jermenjem. Če zmanjka enega, jih deset tišči na njegovo mesto. Veš, večših me po-grabi taka jeza, da bi vse to železno ogrado zdobil, če bi mogel. A' dosti razmišljati o teh rečeh ni časa; »bos« stoji za hrbtom in ti takoj zakriči: »Ej ti, če se še nisi dosti naspal, greš lahko domov, bodo že drugi opravili!« Kaj hočeš? Skloniš glavo in hitiš gibati z rokama. Zvečer je pa človek tako utrujen, da se vrže na ležišče kot snop in obleži. Pa kaj bi ti pravil. Veš, večših rad malce pretiravam. Ni tako hudo, ne. Vsaj zame ne, ki sem mlad in močan. Torej, da ti povem. Iz Milwaukee sva se odpeljala na-cavnost v Čikago. O tem velikem mestu sem že ves čas, kar sem v Ameriki, veliko slišal. Že v Pnlebu mi je neki Krajnc, ki je z menoj delal v rudniku, dal slovenski časopis, ki ga izdajajo v Čikago. Shranil sem ga in ga nosil vedno seboj, da ne pozabim slovenskega pisanja. Ko sem prišel v Čikago, sem poiskal tisto pisarno, kjer urejajo ta časopis, in tam so me prav prijazno spre-jeli. Povedali so mi, da imajo posebno slo-vensko podporno društvo, ki ima svoje po-družnice po vseh krajih koder prebivajo Slovenci v Ameriki, in ima veliko tisočev članov. Vsak vplača tedensko ali mesečno v društvo gotov prispevek in dobi zato pod-poro, če je brezposeln, če je bolan ali one-mogel, če pa umrje pa dobiyo njegovi svojci lepo posmrtnino. Vse to so mi lepo raz-ložili, ker tukaj v Ameriki se država za de-

lavce prav nič ne briga, zato si morajo sa-mi pomagati z vzajemno samopomočjo. Po-vabili so tudi mene, da pristopim, kar sem rad storil. Za slučaj pa, da končam tukaj v Ameriki, sem pa določil, da posmrtnino Tebi izplačajo. Vsak član dobiva tudi lep slovenski časopis, brezplačno, ki Ti ga tu-kaj pošiljam na ogled. Slovincem je tukaj v Čikago zelo veliko: imajo svoja pevska, god-bena in dramatična društva, svoje dvorane za veselice, delavske klube in cerkvene bratovščine. Ob nedeljah se lahko človek v družbi svojih rojakov res počuti kakor doma. Zlasti za novince je to veliko vredno, sicer bi človek od zapuščenosti obupal v tem večmilijonskem, hrupnem mestu. Čika-go je pravi Babilon in skoro nič ne zaostaja za Newyorkom. Po ulicah blazen ropot in šum dan in noč, hiše visoke, da jim ne vidiš do streh, ceste polne ljudstva, da se le s težavo naprej prerivaš, po njih sredini pa v nepretrgnih povorjih švigajo avtomobili, da moraš večkrat čakati po četrt ure, če hočeš prekorati ulico. V izlozbah glavni ulice se šopiri bogastvo, malo vstran za ogli-te pa srečava nepopisna revščina. Dva dni sem se sprehajal po mestu in strmel, če celo po mišiganskem jezeru sem se vozil enkrat z motornim čolnom. Pa sem imel kmalu dosti vsega. Tovariši iz podpornega društva so mi šli zelo na roko. Posredovali so mi stanovanje pri nekem rojaku iz Zagorja, in me poučili, kod naj se ogledam za zaslu-žkom. Dva tedna sva s tovarišem v veli-škanskih žitnih skladiščih prenašala polne vreče in jih nakladala v železniške vagon-e in na ladje, dospela tovore smo pa razkla-dali in sipali v elevatorje. Pa je prišel ne-naden zastoj in so naju odpustili. Lahko bi bil šel potem delat v čikaške klavnice, ali tisto delo se mi je pa zdelo vendar pre-

ogabno. Dan na dan gaziti po krvi in govnu, zbirati parklje in ščetine, obrezavati kosti in čistiti čreva, vdihavati neznosen smrad in poslušati peklenliki ropot, cvilenje in rjovenje, za to so moji živci preslabi. No-vince porabijo za najtežja in najostudnejša dela, pri klobasah in konzervah so za-po-sleni le starejši in izurjeni delavci in taki, ki imajo protekcijo. Ostala sva nekaj dni doma. V društvenem klubu sva se medtem seznanila z več rojaki, ki so bili zaposleni na vseh močgatih krajih: bili so čisto na-vadni težaki, profesionisti, samostojni obrt-niki, trgovci in uradniki. A v družbi ni bilo med nami razločka; vsi smo si bili enako-pravni tovariši. Ne tako kakor doma na Slovenskem, kjer se škric, ki ima malo lepšo suknjo, sramuje dati delavcu roko. Med njimi je bil tudi nek mojster iz velike tovarne strojev. Ta mi je obljubil pomoč; naročil mi je, da ga prihodnji večer v klubu čakam. Posređoval je zame v svoji tovarni in mi potem zvečer povedal, naj se pridem drugi dan predstavit. Bil sem sprejet v od-delek, kjer so vlivali železne cilindre. Delo ni zelo naporno, pač pa opasno delati mo-ramo v strašni vročini. Prijazni mojster se je tudi za Bobekovega zavzel, tako da se-daj zopet skupaj delava v isti tovarni. Sta-nujeva pri dobrodušnem rojaku. Zaenkrat sem čisto zadovoljen. Zaslužek ni slab. Ostati mislim do kraja tukaj, če ne pride kaj posebnega vmes. Sem že sit vednega potikanja po Ameriki. »Povsod dobro, do-ma najbolje,« pravi naš stari pregovor. Če bi le v Sloveniji bilo tudi kaj poštenega za-služka. Torej, draga Tilka, prihodnjo jesen se pa vidiva, prav gotovo, in živila bova kot dva ptička. Do tedaj pa srčno pozdrav-ljena od Tvojega Toneta!

(Dalje prihodnjič.)

in Slovenci so podali koroški socijalni demokrati.

Koloman Wallisch iz Brucka, štajerski deželni poslanec, je tožil urednika »Heimatschutz-Zeitung« v Celovcu. Barnerta, ker ga je ta v nekem članku označil z »rdečo zverino«. Barnert je obljubil doprinesiti dokaz resnice iz Madžarske, kjer se je Wallisch nahajal za časa revolucije. Madžarski fašisti so svojim avstrijskim kolegom kajpada radi ustregli z raznimi »dokumenti«, iz katerih se pa ne more dokazati tega, kar bi mu radi naprtili. Barnert je bil pa kljub temu seveda oproščen.

Kaj misli Löbe o bodočem nemškem parlamentu? Predsednik razpuščenega nemškega parlamenta, socijalist Löbe, je sprejel poročevalca dunajskega dnevnika »Der Tag«, ki ga je vprašal, kaj misli o novem državnem zboru. Löbe je odgovoril sledeče: Prognoza o novem parlamentu bi bila v tem trenutku, ko je bil stari šele razpuščen, vsekakor smela. Kljub temu pa z ozirom na moje politične in parlamentarne skušnje mislim, da smemo računati s tem, da bo novi »Reichstag« delazmožen. Nikakor ne verjamem na tendenco nadaljnjega jačenja ekstremnih krilnih strank. Po mojem mnenju se je naraščanje teh strank že zaustavilo. Vsled ločitve Westarpove skupine od nemških nacionalcev bodo mnogi volilci, ki so preje samo radi Hugenberga odšli k narodnim socijalcem, se zopet vrili k Westarpu. Tudi za ojačenje komunistov ne računim, prej s tem, da bodo izgubili na terenu. Imam mnogo upanja, da bo socijalistična stranka tudi v prihodnji parlament prišla kot najmočnejša. Ravnotako upam, da bo mogoče v novem parlamentu sestaviti delazmožno levičarsko vlad.

Nacionalistična fronta proti levici pri nemških državnozborskih volitvah. Med Hugenbergom, vodjem nemških nacionalistov, in Hitlerjem, vodjo narodnih socialistov, so se vršili prošlo soboto razgovori o skupnem nastopu vseh nacionalnih elementov pri volitvah.

Rykov poslanik v Berlinu. Dosedanji predsednik sveta ljudskih komisarjev desničarski opozicionalec Rykov je bil imenovan za poslanika v Berlinu.

Poljska hoče tudi osnovati zvezo poljedelskih držav. Kakor že omenjeno, namerava sklicati Poljska konferenco poljedelskih držav. Poleg navedenih baltičskih držav, namerava povabiti tudi Čehoslovaško, Jugoslavijo in Bolgarijo. Konferenca se bo vršila koncem avgusta. Oklic naglašja, da se države preveč bavijo z industrializacijo, pa premalo s problemom kmetijskega razvoja. Konferenca, kmetijskih in mednarodnih imamo torej mnogo.

Mezdni boji v Franciji. Na Francoskem so pred kratkim uvedli splošno zavarovanje za starost in onemoglost. Delavski prispevek je bil določen na 4 odstotke zavarovane mezde. Tako visok prispevek pa delavci, zlasti oni, ki imajo nizke plače, težko zmorejo. Zato so delavci po svojih organizacijah pokrenili akcijo za primerno zvišanje mezd. Ker pa podjetniki nočejo o tem ničesar slišati, je v industrijskih krajih izbruhnilo že več štrajkov. Delodajalska zveza pa je na to odgovorila z izprtjem in tako je bilo zadnje dni zlasti v severnem delu Francije nad 20.000 delavcev izprtih. Ker pa na Francoskem nimajo podjetniki takozvane rezervne armade, zato je upati, da bodo delavci dosegli popoln uspeh.

Beg iz Italije. Po poročilih emigrantskih listov, je v tekočem poletju skrivaj zbežalo iz Italije v Švico 500 oseb, ki niso dobile dovoljenja, da se smejo izseliti, in so šle skrivaj, brez

potnih listov čez mejo v Švico. Italijanske žene nosijo svoje otroke v koših čez 3000 metrov visoke gorske prelaze.

Angleški komunisti pripravljajo za komunistični dan, 1. avgust, velike demonstracije po vseh industrijskih krajih in so v ta namen razposlali svoje agitatorje zlasti v rudarske revirje.

Stavka zaradi priznanja organizacije. Na Irskem avtobusne družbe niso hotele priznati organizacije. Železničarji so se zaradi tega uprli oddajati blago avtobusnim program. Uporne železničarje je uprava odpustila iz službe. Nastala je stavka; stavkalo je 12.000 železničarjev in 400 avtobusnih nameščencev. Tedaj so se podjetniki udali in sprejela odpustitve zopet v delo.

Sovijska vlada je vložila pri finski vladi v Helsinkiju protestno noto radi preganjanja komunistov na Finskem.

Zanimivi portugalski zarotniki. Na Portugalskem so odkrili monarhistično zaroto proti republikanski diktaturi. V zaroto so zapleteni častniki in dva kardinala. Zarotnike odvedejo na Azijske otoke. Radovedni smo samo, če bosta tudi kardinala morala oditi v — eksil.

Rusija proti Panevropi. Francoski list »Echo de Paris« poroča, da se Rusija ne strinja s problemom Panevrope. V akciji vidijo sovjeti načrt za protisovjetsko fronto. Komunistična internacionala izda poseben manifest zlasti na male evropske države, v katerem poudari, da morejo samo sovjeti obvarovati male evropske države pred imperializmom vesil. Evropski pakt, iskren pakt, bi se mogel skleniti le, če bi male države ne bi bile odvisne od vesil.

Finski Lapovci so ugrabili podpredsednika finskega parlamenta in župana mesta Trammerfors, socialista Hakila, in so ga odvedli neznano kam. Čelo noč so ga fašisti vozili po deželi okrog in mu z različnimi stvarmi grozili. Drugi dan so ga izpustili. — Komunistične kandidatne liste za prihodnje volitve so bile proglašene za neveljavne, vsi komunistični sestanki pa prepovedani. Tudi socijalistične mladinske organizacije so pod trajnim nadzorstvom. Zaprtja je cela vrsta ljudskih domov.

Pohod kmetov na Estonskem. Estonska telegrafska agencija demantira vest, da nameravajo kmetje pohod na Reval. Povod tem vestem je dal neki kmetijski shod, ki pa ni bil političen.

O prodaji Islandije. Zadnji čas se je razširila vest, da namerava Anglija, ozir. Kanada kupiti od Danske polarno ozemlje Island. Danska te vesti demantira, ker na prodajo ne misli.

V Egiptu je bila napovedana vstaja wafdistov precej resna in je položaj še vedno kočljiv. Mesto Port Said so nacionalisti zasedli in šele z močnim ojačenjem čet se je posrečilo jih pregnati iz javnih poslopij. V Kairu so se vršili krvavi barikadni boji. 19 oseb je bilo ubitih, 250 ranjenih in 1100 aretiranih. Vsa jezca nacionalistov se je obrnila sedaj zlasti proti kralju Fuadu, ki se preveč naslanja na oboroženo moč.

Pretresljiv konec osvobodilnih svečanosti v Porenju. Povodom svečanosti radi izpraznitve Porenja je obiskal provinco tudi državni predsednik Hindenburg. V Koblencu je je bil narejen zasilni most na pontonih, in baš ko je bilo na njem največ ljudi, se je most pretrgal, 160 oseb je padlo v vodo in utonilo. Svečanosti so bile takoj prekinjene.

Brezposelnost v Avstriji. Sredi julija je bilo v Avstriji 152.340 brezposelnih vpisanih za prejemanje podpore.

Na dunajski univerzi je bilo v letošnjem poletnem semestru vpisanih 10.999 slušateljev. Od teh je bilo 724 izrednih.

Ameriški velefarmerji prosijo za sušo, da bi se pridelalo manj pšenice

in bi cena pšenice, ki jo imajo ameriški žitni trgovci radi neugodnih cen še velike množine v zalogi, zopet poskočila. Farmerska agentura dela na tem, da se skliče konferenca zastopnikov vseh držav, ki pridelujejo pšenico, da se posvetujejo, kako bi se posev znižal. Vse to ob času, ko na milijone ljudi gladuje.

Ana May Wong, znamenita japonska filmska igralka, je z direktorijo »Novega dunajskega dramskega gledališča« podpisala pogodbo za jesensko gostovanje na dramskem odru, v kolikor ji bo dopuščal čas pri filmu.

Velik vihar na Japonskem. Na Japonskem so imeli minuli teden silen vihar (taifun). Poginilo je 393 oseb, pogrešanih je pa še 1493, ki so najbrže mrtvi. Ranjenec je 205. Porušenihi je 8475 hiš. Take so posledice na polotoku Korei. Na otoku Kiušiju je 82 oseb mrtvih, 75 pogrešanih, 425 ranjenih in 16.890 hiš porušenihi, 20.786 pa poškodovanihi. Ladij se je potopilo ali jih pa pogrešajo 1803. Takih viharjev pri nas ne poznamo, dočim so viharji in potresi na tem ozemlju jako pogosti.

Ljubljana.

Regulacija Ljubljane. Tujci, ki prihajajo v Ljubljano, kaj radi vprašujejo, kaj pomeni ogromne groblje ob Ljubljani. Povedati jim moramo, da smo regulacijo Ljubljane ustavili, ker ni bilo denarja. Z deli se je pričelo že pred vojno. Vojna je delo ustavila. Med vojno bi bila občina dobila vojne ujetnike za ta dela, toda vojaški erar je zahteval, da mora občina ujetnike tudi prehraniti, kar pa takrat ni bilo mogoče. Za nedovršeno delo se utegne potrebovati še okoli 40 milijonov dinarjev. Tega zneska pa ni. Na razpolago bi bilo le okoli 6 milijonov dinarjev (državne subvencije, banskega prispevka, prispevka mestne občine in glavnega odbora za osuševanje barja). Letos zaradi tega prične le z nekaterimi deli. Predvsem provizorična zatvornica ob izlivu Gradaščice, oporni zidovi ob Bregu in Gallusovem nabrežju, ureditev frančiškanskega mostu, ureditev izliva Gradaščice, naprava ograje na Cankarjevem Gallusovem nabrežju, regulacija Malega grabna do izтока v Ljubljano. Načrti za ta dela so predloženi ministrstvu v odobritev ter se prične z delom že v dveh mesecih, če ministrstvo načrte odobri.

Maribor.

Obisk ameriških Slovencev v Mariboru. V četrtek se je pripeljala v Maribor skupina desetih ameriških rojakov, pod vodstvom odbornika SNPJ, s. Aleša. Zastopniki mariborskega združenstva so jih pričakovali na kolodvoru. Tekom dopoldneva so si gostje ogledali tukajšnje delavske združne institucije in mesto, mudili so se tudi na Mariborskem otoku. Gostje so kazali izredno zanimanje za delavske ustanove, prav posebno pa še za naše zadrge, in so se o tem, kar so videli, prav povoljno izražali. Opoldne je bilo v Javni kuhinji skupno kosilo, nakar so posamezniki obiskali svoje; ob 16. uri pa so napravili izlet v Rogasško Slatino. Le žal, da je bil čas prekratko odmerjen, da bi bili mogli mariborski delavci pozdraviti ameriške delavce, s katerimi nas vežejo prav priske vezi. Vsakemu pa, kdor je imel priliko, se z njimi razgovarjati, bo ostal ta obisk gotovo v najlepšem in prijetnem spominu.

Vprašanje deložancev je vendar spravilo katoliški organ iz ravnovesja. V odgovoru na naša vprašanja trdi, da naše časopisje samo registrira prirastek deložancev, ni pa stavilo nikakih predlogov, kako bi se naj deložancem odpomoglo. Mi vemo, da je to malce neprijetna stvar. Gospoda mora sedaj sama posrebiti, kar je preje skuhalo. Vsa naša svarila pa niso nič izdala. Rekli smo, da se ni čas za

ukinitve stanovanjske zaščite. Slepce bi moral biti, kdor bi ne bil vnaprej videl, kakšne posledice bodo nastale, kajti hišni posestniki, in če so tudi stokrat katoliški možje, ne poslušajo lepih krščanskih nauk in se tudi ne zmenijo za apele, da naj ne zahtevajo pretiranih najemnin. Za njih je merodajna najemnina, koje višino določa ponudba in povpraševanje za stanovanji. Ker pa v zadnjem članku v »Delavski Politiki« nismo stavili nobenih predlogov, zato prinaša sedaj »Slovenec« pameten predlog. »Slovenčev« gospodje namreč predlagajo, da »se naj sestanejo zastopniki mariborske in vseh okoliških občin v svrhu skupne akcije zidanja stanovanjske zgradbe, v kateri bi bilo prostora za vse prebivalce pod dravskim mostom, seveda proti »primerni« najemnini.« — Mestni občini mariborski ni treba nič konferirati z okoliškimi občinami, ampak naj kar sama vrši svojo dolžnost. Sicer pa ne pridejo samo okoliške občine v poštev, ampak celotna banovina. Bilo bi gotovo bolj na mestu, če bi gospodje, ki imajo vpliv, skarje in platno, začeli akcijo tam, kjer je kaj izgleda na uspeh. Naš predlog je, naj bi se iz dohodkov hišno-najemninskega davka zidala stanovanja kjer so potrebna in ne samo v Mariboru ter v njegovi okolici. Po našem prepričanju bo brezstanovanjcev vedno več, kajti ne gre več samo za takozvane nemarne najemnike, temveč, kakor je najbrž tudi »Slovenčev« gospodji znano, je prišlo pod most že nekoliko takih, ki niso bili več v stanu plačati visoke najemnine, ki jo je gospodar zviševal od meseca do meseca, med tem ko je zaslužek vedno isti, če že ni postal manjši kot je bil. Sedaj je sicer še čas za polemiko, četudi bi v tem času ne bil noben »Slovenčev« dopisnik zavidanja vreden, če bi se nahajal v družbi pod mostom. Toda čez par mesecev, potem bo prepozno. Zatorej nič brezpomembnih sestankov, ampak na delo in sicer takoj.

Lep razvoj mariborske Javne kuhinje. Kuhinja, katere otvoritev se je vršila šele pretekli teden in ki posluje šele nekaj dni, se jako lepo razvija. Tam se sedaj že hrani dnevno nad 100 ljudi, ki se rekrutirajo iz vseh stanov, uradnikov, nameščencev in delavcev. Kuhinja je urejena za nad 300 oseb.

Preselitev! Ob priliki moje preselitve v Celje, mi je bilo nemogoče, se posloviti od vseh mojih znancev in prijateljev, zato se jim zahvaljujem za izkazano mi pozornost ves čas mojega bivanja v Mariboru ter jim kličem krepki »Družnost«!

Adam Čorko in soproga.

Glasbeno društvo železničar, delavcev in uslužbencev v Mariboru proslavlja dne 2. in 3. avgusta 1930 svojo petletnico obstoja društva. Dne 2. avg. se bo vršila ob 20. uri akademija v dvorani »Union« (Götz), pri kateri nastopijo tudi delav. pev. društva (skupni zbor). Drugi dan, dne 3. avgusta, se pa vrši velika ljudska veselica v Radvanju, gostilna Anderle. — Odbor.

Posnemajte! Za tiskovni sklad je daroval E. Š. Din 20.—. Najlepša hvala.

Bistrica pri Limbušu.

Poletno veselico priredi v nedeljo, dne 3. avgusta 1930 Konzumno društvo za Slovenijo, podružnica v Bistrici pri Limbušu. Prireditev se vrši na vrtu gostilne Rottner ter je čisti dobiček namenjen revnim otrokom, zato se pričakuje obilen obisk.

D^R. Aleš Stanovnik

je odprl odvetniško pisarno

na Jesenicah, v hotelu »Pošta«

Pri izletih, športu in igrah je najbolj uporabna

NIVEA-KREMA

Svetloba, zrak, vihar, napravijo kožo hrapavo. Svetli solčni žarki pa povzročajo pogostoma nadležne in navedeno boleče opekline. Varujte se tega! Treba je torej, da poprej vašo kožo drgnete z Nivea-kremo in če je potrebno to večkrat ponovite. — Samo Nivea-krema vsebuje koži sorodni enkerit, nato se oprira njeno izvrstno delovanje. — V puščah jo dobite po 3, 5, 10 in 22 Din, v tubah iz čistega cina po 9 in 14 Din

Jugosl.
P. Beiersdorf & Co.
d. s. o. j.

Maribor, Meljska cesta št. 56

Zahvala.

Ob prezgodnji smrti našega soproga, očeta, gospoda

Antona Kristana

smo prejeli toliko izrazov sožalja, da nam ni mogoče zahvaliti se vsakomur posebej. S tem izrekamo zato našo prisrčno zahvalo vsem, ki so ga tolažili in mu lajšali trpljenje med težko boleznijo, vsem, ki so ga obiskali zadnjič ob mrtvaškem odru, vsem, ki so mu darovali toliko rdečega cvetja in vsem, ki so s svojo prisotnostjo pripomogli tako veličastni zadnji poti pokojnika.

Posebej izrekamo še zahvalo vsem delavskim, združnim, strokovnim in kulturnim organizacijam in ustanovam, delavskima godbama „Zarja“ iz Ljubljane in kovinarjev iz Jesenic, pevskima zboroma „Cankar“ in „Grafika“ iz Ljubljane in vsem žalnim govornikom, ki so na tako iskren način pripomogli, da ga je počastilo Delo, ki je pokojnik živel zanj, nam pa ste olajšali neizmerno bol.

Hvala Vam!

LJUBLJANA, dne 23. julija 1930.

Rodbina Kristanova